

Felköszöntő a Berde-serleggel.*

Atadom lelkeket a múltnak... s a megszipító messzeségből előhozom Berde serlegét... s bele öntöm a jelennek borát. Így nyer értéket az, s így gondolta ő, ha annak az aranykeretnek, melyet ő szerzett, a jelen lelkesedése ad újabb tartalmat.

A felhőkarcolót kívülről bámuló nem ismeri építésének titkát, míg annak keresztmetszete előtte nem áll. A szobor, bármilyen híven adja vissza az arcvonásokat, a természet arányait, érintésénél hideg marad. Itt a lélek keresztmetszetére van szükségem, ha meg akarom ismerni őt. Pygmálioni csókra, hogy fölelevenülten álljon előttem.

A Székelyföld volt szülőhelye. Ez a föld pedig a bölcső mosolya, a Golgota jajja, az ifjú álma, az öreg sóhajtása. Valamikor vulkáni erővel alakította hegyeit, melyeknek mélyéből később, népét boldogító gyógyforrásvizek fakadtak. A földnek e mosolyából, jajjaiból, álmaiból, sóhajtásaiból sűrűsödött egybe élettörténete, vulkánikus erővel dobva ki önmagából az önös érdekek mérgét, helyet engedve annak az önzetlen forrás megindulásának, mely anyagi erejével biztos bázisa lett egyháza addig küzködő jelenének.

A mostanihoz hasonló időben élt, mikor a szeizmograph népek csatája alatt megindult föld rengését jelezte. Ő állta ennek viharát. Magát tépő lelke nyughatatlanságával áll nemes célja elérésének szolgálatában. Ez volt minden gondolatának tárgya. Az ember előtte nem az a hétköznapi mozgó alak, kit a sors kénye-kedve szerint labdaként dobál, hanem erős akarattal uralkodó nemes alany, ki nem ismer maga előtt lehetlent.

Mint nevelő is ezt tűzte ki célul. — „Embert akarok nevelni, mert abból később minden lehet.“

---

*) Elmondva 1941. november 16-án.

Mint ügyvéd, az igazság mérlegét tartotta kezében, s mint jószábigazgató, a becsület értékelését tette mindenek előtt kötelességévé. A kormánybiztos békéltető erejével csodát művelt, a politikus „Erdély és Magyarország egyesüléséről“ adott gondolataival új irányt jelölt, — s a „Visszaszerzett havasok“ fenyői a székely nép megélhetését szolgálják.

Ez a sudar fenyő a székely fejsze életét várja, s bölcsővé vagy koporsóvá, bútorrá vagy gerendává gyalulják, mindegy az neki, mert a bölcső székely gyermeket ringat, a koporsó székely csontokat őriz, s a gerenda alatt tulipános bútorokon mesék szállnak Csaba királyfi tejszínű útjáról. Csak korhadás ne érje, mert a korhadás a fenyő bánata, mint amilyen mély bánata volt, ha székely népében korhadást látott.

Szerette a földet, mely búzamezőivel tartotta munkás székely népét, szerette vallását, mely gyermekkorának, ifjúságának, küzdelmeinek, fogságának imáira tanította... ez a Berde nagy lelkének keresztmetszete.

És e keresztmetszethnél bámulom azt a sok irányú vonalvezetést, melyen végighaladt, s azt az akaratot, mellyel önmagában koncentrált minden igyekezetét, egy fenségesen szép elgondolás megvalósítása érdekében.

Ahogy a nemes ércet a föld gyomrában semmi sem zavarja, hogy geometriai pontossággal ki ne alakítsa szabályos lapjait, úgy őt sem zavarta semmi, hogy matematikai kiszámítással meg ne valósítsa tervét.

Iszom Berde kelyhének borából, s úgy érzem, mintha erős követeléssel gyöngyözne fel benne ereje: csak az igyék e borból, ki megérti nagyságát, s tisztelettel hatja meg fejét a nagy akarat előtt, mely kevésből is tud teremteni. Ki megérti azt, hogy az unitárius egyház, melyért ő élt, csak akkor állhat fenn, ha berdei aggodalom forraszt egybe minden unitárius lelket, egyházunk fennmaradásának érdekében.

Berde szelleme elevenült fel a „Berde bizottság“ működésében, mely szegénysorsú tanulóinkat céljuk eléréséhez juttatja.

*

Igy igyunk hát Berde borából, előbb néma imában rójuk le a hála és kegyelet érzését nagy Jóltevőnk iránt.

Ütő Lajos
esperes.

Az Unitárius Irodalmi Társaság közgyűlése.

Az Unitárius Irodalmi Társaság évi közgyűlését 1941. november 15-én tartotta. *Dr. Gál Kelemen* elnök megnyitója után *P. Szentmártoni Kálmán* főtitkár felolvasta következő jelentését:

Igen tisztelt közgyűlés!

Az Unitárius Irodalmi Társaság 1941. évi működéséről főtitkári jelentésemet szerencsés vagyok a következőkben megtenni:

1. Szabad levegőben, nagy elhatározással kezdte meg az Unitárius Irodalmi Társaság 1941. évi munkálkodását. *Dr. Zsakó István* átírata alapján választmány részletesen foglalkozott egy *Unitárius Lexikon* kiadásának ügyével és elhatározta a Lexikon előmunkálatainak megkezdését. Ide tartozik első sorban az unitárius egyházközségek történetének megírása s ezért kértük az egyházi főhatóságot, kegyeskedjék elrendelni, hogy minden unitárius egyházközség, amelynek még nincs megírva a története, azt az 1941. év folyamán írassa meg. *Dr. Kiss Elek* püspökhelyettes az „Unitárius Közlöny“ 3-ik számában a 221—1941. E. K. Tanácsi sz. körlevélben felhívta valamennyi lelkész afiát, hogy írják, illetőleg írassák meg egyházközségük történetét és azt minden lelkész afia 1941. november 30-ig küldje be E. Képviselő Tanácshoz. Ezen kívül Irodalmi Társaságunk választmánya felkérte *Kelemen Lajos* alelnököt a kolozsi, *Erdő János* r. tagot pedig a kolozsvári egyházközségek történetének megírására. Jó reménységgel vagyunk tehát, hogy annyi aggodalmas sürgetés után nem sokára együtt láthatjuk egyházközségeink történetét s akkor azután sor kerül a Lexikon részletmunkáira és a kiadásra. Az Unitárius Lexikon ügyének előmenetelét jelzi az is, hogy *Dr. Zsakó István* afia megküldötte a Lexikon részére 600 nevet